نگاهی مختصر از منظر تجزیه و تحلیل نقادانه ی کلام به اندیشه های تی اس الیوت در "برنت نورتون"

دکتر فاضل اسدی امجد[1]
حسن منصورکیائی[2]

چکیده

بعضی از اندیشه ها و افکار تی اس الیوت در"برنت نورتون" ("Burnt Norton") نهفته و پوشیده مانده است، و برای یافتن آن اندیشه ها و افکار می توان از دیدگاه های نو به نکات جدیدی پی برد و پرده از بعضی از مجهولات این شعر برداشت . برای یافتن و گره گشایی از این افکار از ابزارهای گوناگونی می توان بهره برد، که در این مقاله سعی شده است با استفاده از تجزیه و تحلیل نقادانه ی کلام (CDA)، به موشکافی و بررسی "برنت نورتون" و به ویژه افکار الیوت در آن پرداخت. این مقاله بعضی از نکات برجسته و مهمی که در لابلای خطوط این شعر نـهفته است، را آشـکار کرده و به بـررسی آن افکار می پردازد. استفاده ی شاعر از بعضی عبارت ها و جملات نشان دهنده ی اندیشه ای خاص در پس این جملات می باشد، البته شاعر با زیرکی و با بکار گیری توانایی های شعریش به این مهم دست یافته است و خواننده یا شنونده را ناخواسته در موقعیت پذیرش مطالب نهفته در شعر، قرار می دهد. می توان اینگونه بیان کرد که خواننده یا شنونده ی شعر از این حالت که ناخواسته در وضعیت پذیرش یک اندیشه قرار دارد، ناآگاه است. در نتیجه، با بکارگیری روش تجزیه و تحلیل نقادانه ی کلام می توان به این موقعیت های ناخواسته پی برد و آن اندیشه ها را یافت.

کلید واژه ها:

ابهام (Vagueness)، تجزیه و تحلیل نقادانه ی کلام (Critical Discourse Analysis)، تعمیم (Generalization)، دو دستگی، گروه بندی ما– آنان (Polarization, us – them Categorization)، نفوذ (Authority)

---

۱ – دانشیار دانشگاه تربیت معلم تهران
۲ – کارشناس ارشد زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد کرج)

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۱۵ ◇◇◇

که می تواند مرتبط و یا بی ارتباط باشد قانع نمایند (رحیمی و صحراگرد ۳۹).

۲. تعمیم (generalization): افراد مختلف برای اثبات نظر و فکر خود کلمات، عبارت ها، و یا جملاتی را بیان می کنند که محدود به موضوع یا حالت خاصی است و یا دلیل کافی برای اثبات آن پیدا نشده است، ولی تا حدی قانع کننده است، سپس آن را به تمامی افراد، موضوع- ها، و حالت ها تعمیم می دهند و می گویند چون در آن موضوع اینگونه بوده است پس در تمامی موضوع های دیگر نیز همان طور است و با این استدلال به اثبات کلام شان می پردازند (ون دایک ۲۳).

۳. دو دستگی، گروه بندی ما – آنان (polarization, us-them categorization): در این تعریف مردم و افراد در جامعه ویا جهان به دو گروه تقسیم می شوند: گروه داخلی یا ما و گروه خارجی یا آنان. گروهی که اندیشه ها، نظرها، و عقاید حاکم بر جامعه را پذیرا هستند و دنبال می کنند، اینان افرادی "خوب" و "مثبت" هستند. آنان خود را مثبت معرفی می کنند که عبارت (positive self presentation) را برای آنان به کار می برند. گروه دیگر گروه آنان(them) است که با اندیشه ها، نظرها، و عقاید حاکم بر جامعه مخالف و یا تضاد دیدگاهی دارند. این افراد "بد" و "منفی" هستند. گروه اول این افراد را منفی معرفی می کنند و عبارت (negative other presentation) را درباره ی آنان به کار می برند (ون دایک ۲۴).

۴. ابهام (vagueness): کلمات، عبارت ها، و جملاتی که افراد و اشخاص یا نویسندگان به گونه ایی به کار می برند که واضح نیستند، چون اطلاعات کافی برای آن نداده اند، یا دقیقا هدف خویش را بیان نکرده اند. این روش منجر به برداشت های گوناگون و متفاوت خواهد شد و از سوی دیگر می تواند مفاهیم دیگری را که مخالف یا موافق جو حاکم جامعه است از محتوای آن کلمات، عبارت ها، و جمله ها پیدا کرد (رحیمی و صحراگرد۴۳).

۱۱۷ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۱۹ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۲۱ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۲۳ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۲۵ ◇◇◇

پژواک های دیگری
در باغ مقیم اند. آیا آنها را دنبال خواهیم کرد؟
پرنده سریع گفت، آنان را بیاب، آنان را بیاب،
در آن گوشه. از میان اولین دروازه،
به سوی اولین جهان مان، آیا فریب توکا را
دنبال خواهیم کرد؟ به سوی اولین جهان مان،
آنان آنجایند، با وقار، ناپیدا،
روی برگ های بی جان، بدون فشار حرکت می کنند،
در گرمای پاییزی، از میان هوایی پر شور،
و پرنده خطاب می کند، در پاسخ به
موسیقی ناشنیدنی پنهان در بوته زار،
و پرتو نور نادیدنی، می گذرد، چون رزها
به گل هایی که به آنها می نگرند، نظری انداخته اند.
آنان آنجایند و چون میهمان ما را می پذیرند و پذیرفته می شوند.
پس ما به راه می افتیم، و آنان، با حالت رسمی
همراه با کوچه خالی، به سوی دایره صندوق وار،
تا به درون استخر خشک بنگرند.
استخر را خشک کن، بتون را خشک کن، لبه ی قهوه ای،
و استخر با آب بی نور، و رز لوتوس، لبریز شد،
به آرامی، به آرامی،
سطح آب از میان قلب نور درخشید،
و آنان پشت به ما، در استخر منعکس بودند.

۱۲۷ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۲۹ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۳۱ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۳۳ ◇◇◇

فصلنامه‌ی تخصصی زبان و ادبیات فارسی ◇◇◇

۱۳۵ ◇◇◇